

Moeders waarek

Beste lezers van de diëlectstuksies, 't is jullie werschijnlijk wel opgevaalle dat ik nogal is over vroeger aan 't schrijve ben. Dingchies die ik meegemaakt het, of die zôdmor bij me naer bovene komme drijve. 't Zal wel komme omdat, as ie wat ouwer wordt, je ok wat meer tijd het om nae te denke over vroegere tije. D'r is me toch in de lôöp van de jaere meraokels veul veraanderd hee! Om nou niet hêêlemael te vergete hoe de mense toe leefde, haol ik zôdmaor wat herinneringe op. De vaoders mosse hard en lang waareke op de wurreve en febrieke, maor vlak ok nie uit wat de moeders aallemael mosse doen om de boel een bietjie draaiende te houwe. Dikkels was t'r ok nog spraoke van een behoorlijk koppeltjie kaander die aamel gevoejd en geklêêd mosse worde en ze deeje 't ok nog is zonder de hullepmiddele die mederrene vrouwe nou ter beschikking staon. Graeg wi 'k is een paor voorbeelde opnoeme over 't raailen en zaaile van 't huisouwe uit mijn kaandertijd.

Maondag, wasdag

Tegewoordig mot 'r netuurlijk ok gewasse worde. 't Is hêêl gewoon om de wasotomaot 's aeves op d'n tijdsklok te zette en 's oches, as me wakker worde, is de was klaor. Nou dat was vroeger eefies anders. Je mos hêêt waoter maoke op 't gas of op een petroliestel. Want geisers of boilers wazze d'r ommers nò nie! Je had ok niet aallemael de luxe om een waoterstoker in de buurt te hebbe. Ik zeg nou zô makkelijk 'Waoterstoker', mor wie weet 'r nog wà dat is? 'k Zal 't uitlegge. Pauw Nette, op de Revierdijk, en Mêês Klaain, op d'n Ouwe Uibraaijing, hadde zô'n waoterstokerij. Ze hadde een hêêle grôôte ketel en daer waaremde ze waoter in op tot kokend hêêt en dà verkoche ze 's maondas in tonnechies of per emmer. Dan ging vaoder, of êên van de grôotere kaanders, een paor emmers of een tonnechie waarem water haole bij Pauwe of bij Mêêze. Dat was al bar makkelijk! 't Hêête waoter wier in de waskuip gedaen, en de sunlightzêep geschaofd d'r in gedaen, de was d'r in en dan met een houte stamp honderd stampies per porsie, de was omdraaie en weer honderd stampies. Bij dat stampe wiere wij, de grôotere kaander, nogal is ingeschaokeld! As ie goed gesteld was, hà je een vringer op de kuip, daer mos 't natte goed deurheen gedraaid worde om 't sop d'r uit te perse, mor mêêstentijds wier 't goed met de hand uitgevronge. Dan nog een paor keer spoele en vringe, daernaeging de witte was dan op d'n blaaijk, om toch veraal d'n helderste was van hêêl de buurt te hebbe. De rest van de was wier op de drôôglijne en -stokke gehonge tot ie drôôg was. Drôôgers en centrifuges mosse nog uitgevronge worde. As 't regende wier de was om en bove de kachel gedrôôgd. De moeders wazze daerdeur hêêl de maondag met de was bezig. Dàt was nog is waareke!

Blek en vaareke

Netuurlijk mos t'r ok in d'n huis 't êên en aander gedaen worde. Tegewoordig hebbe me bekant aallemael perket- of laominaotvloere of vaste vloerbedekking. Met een stokdwaail en een stofzuiger houwe we 't nou schôôn. Dat was vroeger een bietjie anders. We hadde zaail in de kaomer dat regelmaotig met boenwas gevreve mos worde. Daer lag een klêêd op dat iedere vrijdag de deur uit gong om uitgeklopt te worde met de matteklopper. Wat 'r tussebaaije dan nog op de grond viel, wier mè blek en vaareke opgeveegd.

Potlôôje

Wat ok vaste prik bij de vrijdasse waarekzaamheeje hoorde, was 't potlôôje van de kachelplaet. Jaot! 'k Vingt 't ok een raor woord, mor me moeder noemde 't nou êênmael zô. We hadde een fernuis met een zwarte plaet en ringe en die hoorde pikzwart te weze. Moeder trok dan een zwarte handschoen aan en ze maakte op een schutteltjie een pappie van kachelzwart en terpentijn. Daermee smeerde ze dan d'n haalef waareme kachelplaet mee in en daernaer wier die uitgeborsteld en gevreve tot tie glom as een spiegeltjie. As 'k t'r aan trugdenkt, ruik ik 't nou nóg. 't Was dan ok bekant een nasjenaole ramp as de melk een keertjie overkookte, maor dà kà je wel begrijpe. Op dà zellefde fernuis wiere ok de strijkboute waarem gemaakt. Die strijkboute zie je nou allêên nog mor in meseums en as pronk in vensterbanke.

't Achteruitjie

Bij dut aalles wier 't ok buite knappies gehouwe. De straet wier wekelijks geboend en de raomde met de raobel en veul waoter onder hande genome. Dikkels hadde me ok nog een biggelpaojchie, dat wier dan met de kluiteruif knappies gemaakt. Zô waarekte onze ouwers naer de zondag toe, dat was een dag waerop 'r nie gewaarekt wier; dan gonge ze naer de kaarek. Voor de vedderest was 't een dag van ete, leze en uitruste.

Jan van der Vlies

Ok kommende zaeterdag om 3 uur zal d'r iemand van de waareksgroep diëlect in 't meseum een praotjie houwe over en in 't Slierechs. Netuurlijk ben u van harte welkom! 't Leste nieuws over 't boek 'Wijk C ' is te vinge op www.historie-sliedrecht.nl